

ЕДУКАЦІЯ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ ЦІЛІСНОСТІ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В ТЕХНІЧНОМУ ВНЗ

У статті розглянуто поняття едукативного засобу цілісності підготовки фахівців у вищих технічних навчальних закладах. Проаналізовано методи, засоби і форми едукативності.

Ключові слова: едукативність, виховання, навчання і розвиток, цілісність підготовки фахівця, методи, засоби, форми едукативності.

В статье рассмотрено понятие едукативности как эффективного средства целостности подготовки специалистов в высших технических учебных заведениях. Проанализированы методы, средства и формы едукативности.

Ключевые слова: едукативность, воспитание, учеба, развитие, целостность подготовки специалиста, методы, средства, формы едукативности.

In the article the concept of education consider edasan effective mean of integrity of preparation of specialists in higher technical educational establishments. Methods, facilities and forms of education, are analyzed.

Keywords: edukaciya, education, studies, development, integrity of preparation of specialist, methods, facilities, forms of education.

Ефективна професійна підготовка фахівців у технічних ВНЗ України є актуальною проблемою сучасної психолого-педагогічної науки. Одним із завдань якої, як зазначено в Державній національній програмі «Освіта» (Україна ХХІ століття), законі України «Про освіту», Указі «Про Основні напрями реформування вищої освіти в Україні», є створення умов для формування інтелектуально і духовнорозвиненої, творчої особистості майбутнього фахівця, а також для реалізації та самореалізації його природних задатків і можливостей під час виконання службових обов'язків. Проте дотепер недостатньо концептуально обґрунтовано методи, засоби, форми, ефективні для цілісної педагогічної підготовки фахівців у технічних ВНЗ.

Інноваційний розвиток сучасного суспільства змінює уявлення про процес формування особистості фахівця, пріоритети його особистісних якостей, про життєві установки і цінності. Система сучасної технічної освіти висуває кардинально інші вимоги, ніж ті, що склалися до ХХІ століття. Процес формування

особистості, її індивідуальний розвиток має складний і суперечливий характер. На результатах цього процесу позначається генетичний тип особистості, фактори і природні умови, в яких він відбувається. Найближче оточення, економічні та політичні фактори, побутові умови, освітнє середовище навчальних закладів, національні традиції, звичаї тощо впливають на процес формування особистості майбутнього фахівця. Безумовно, це слід враховувати науково-педагогічним працівникам, вибирати найефективніші форми навчання і виховання, засоби, котрі сприятимуть цілісності, або едукативності підготовки у ВНЗ.

Сьогодні особливу роль для підготовки фахівців у технічних ВНЗ відіграє едукація, яка сприяє підготовці високорозвиненого, інтелектуального, духовно багатого фахівця. Актуальність теми дослідження та ступінь дослідженості проблеми визначають реальною соціально-економічною ситуацією, що склалася в Україні, та суспільними потребами вирішення державної проблеми забезпечення якості та ефективності професійної підготовки фахівців у ВНЗ України на основі едукації.

Мета дослідження – виявити ефективні методи і засоби, форми едукації, які сприятимуть цілісності підготовки фахівців у технічних ВНЗ.

Незважаючи на наявність значної кількості психолого-педагогічних досліджень, проблема едукації професійної підготовки фахівців у ВНЗ недостатньо досліджена як у теоретико-методологічному, так і в педагогічно-прикладному аспектах.

Зокрема за Г. Ващенком, дидактичні принципи найвиразніше виявляють себе в процесі едукації. К. Ушинський, посилаючись на праці Я. Коменського, вважав, що знання повинні відповідати об'єктивній дійсності, а вихованець повинен опанувати основи дисциплін, які входять у коло Пансофії (загальна мудрість, всезнання). Він наголошував, що структура педагогічної системи – певна матриця, щось на взірць незаповненої анкети. Вона універсальна, впродовж віків незмінна, сформована відповідно до природи людини. Структура едукації є елементом «не ідеологізованим», вона передається з покоління до покоління і лише пристосовується до нових умов. [1].

Активно досліджує нові принципи едукації О.Вишневський у роботі «Теоретичні основи сучасної української педагогіки»[2], а також вітчизняні науковці А. Олексюк, Н. Абашкін, М. Євтух, О. Ковязіна, А. Нісемчук, Н. Ничкало та ін.

Вважаємо, що особливої уваги заслуговує запропоноване М. Стельмаховичем наукове поняття едукація, котре трактується як «виведення» чогось із гіршого стану до кращого, вищого, досконалішого, «що відповідає вимогам до справжнього виховання – формування досконалішої (елітарної) особистості, «виведення» її вгору по висхідній, піднесення її до культурного стану людства» [3]. Ми підтримуємо думку М.Стельмаховича і Р.Скульського про те, що едукація в навчально-виховному процесі допоможе подолати комплекс меншовартості, провінційності, маргінальності, позбутися бездуховності та манкрутизму.

Вважаємо за необхідне згадати про інновації в педагогіці: готується до видання нова концепція педагогіки щодо понять едукації та робурсації. І. Підласий визначає педагогіку як науку про едукацію і робурсацію. Поняття едукації

введено ним для позначення єдності навчання і виховання, нерозривності педагогічної діяльності. «Рух едукації до своєї мети називається едукаційним процесом..., який має свої відмінності: Едукаційний процес – єдність трьох складників: педагога, учнів, предмета навчання-виховання. Едукаційний процес відбувається у спеціально створених умовах. Умовами виступають навчально-виховні заклади, що спеціально створені для едукаційного процесу. Едукаційний процес має чітко окреслену мету..., яка виводиться із цільових установок розвитку суспільства, загальнолюдських цінностей і має сучасне наукове обґрунтування. Едукаційний процес здійснюється за спеціальними планами і програмами..., які розробляють науково дослідні установи і їх затверджують державні органи. Едукаційний процес управляється педагогами, кваліфікація яких підтверджена дипломом установленого зразка. Процес, у якому не присутній кваліфікований педагог, не належить до едукаційного. Едукаційний процес завершується гарантованим результатом. Функціонує система поетапного і завершального контролю досягнень, що виводить вихованця на посильний для нього рівень навченості і вихованості. Учасники едукаційного процесу несуть відповідальність у встановленому законодавством порядку за свою діяльність і поведінку.

Робурсація (від лат. *roburs* – сили) – спільний процес освіти, розвитку і формування. На думку І.Підласого, «...освіта, розвиток і сформованість виражають різні рівні вдосконалення людини»[4].

Спробуємо проаналізувати едукацію за її сутністю з позицій загального психолого-педагогічного підходу до вирішення проблеми інтегральної цілісності навчання, виховання і розвитку взагалі та її забезпечення в процесі підготовки фахівців для освітньої галузі зокрема.

Едукація - поєднання процесів навчання, виховання і розвитку, які мають свої мету і завдання, принципи й умови, зміст і форми, методи і засоби. За висловом К.Ушинського, зміст едукації є елементом підстановчим, «не наслідковим», залежним від домінуючої у суспільстві системи цінностей і чутливим до суспільним перемін, а відтак з тієї причини саме він стає предметом дискусій і суперечностей. Кожне покоління пропонує свій зміст – чого навчати, на яких цінностях виховувати і які якості в людині розвивати. Він і «вмонтовується» у стару матрицю едукації, у процесі чого, звісно, відповідно уточнюється і функція її складових (суб'єктів, способу діяльності тощо)[5].

Професор О. Вишневський вважає, що перебудова педагогічного світогляду і тепер першочергово стосується сфери змісту. А звідси і увага до нього мусить бути великою, якщо не сказати особливою. Бо саме у сфері змісту реалізується давнє і теперішнє бачення ролі інформації, наше ставлення до системи цінностей і трактування ролі діяльнісних можливостей окремої людини. Так реалізується і вибір між колишнім і сучасним соціальним замовленням. Бо більше: навіть сама увага до змісту чи її відсутність є виявом певного світогляду, нашого ставлення до старого чи нового. Бо ігнорування проблем змісту завжди веде до сповільнення змін, до затримки старих поглядів у нашій свідомості. Натомість, велика увага до змісту засвідчує прагнення змінити його, переглянути старі засади [6].

У традиційному сприйнятті едукації найбільшої уваги надають навчанню. Це можемо пояснити тим, що будь-яка діяльність людини розпочинається з пізнання, тому інформація простіше сприймається та систематизується в навчально-методичній літературі. Її засвоєння можна контролювати, а процес її засвоєння викладачеві нескладно забезпечити. Безперечно, що поняття виховання і розвиток такому втіленню не піддаються.

Суттєво впливає на триєдність (едукацію) навчання-виховання-розвитку соціальне замовлення.

Тепер демократизація суспільного життя вимагає від фахівця особистісної і професійної самодостатності, здатності самостійно, нешаблонно вирішувати, розумно ризикувати і брати на себе відповідальність. Це впливає на соціальне замовлення, висуваючи на перший план удосконалення діяльнісних можливостей, не володіючи якими, фахівець стає безпорадним у конкурентному професійному середовищі. Розуміємо, що такі вимоги в соціальному замовленні передбачають і кардинальну перебудову в роботі науково-педагогічного працівника ВНЗ.

Традиційно вважають, що навчальний процес ґрунтується на постійній взаємодії викладач-студент. Проведений аналіз відкритих занять викладачів гуманітарного і технічного спрямування у ВНЗ, дозволяє зазначити, що викладач зазвичай у керівній ролі, а студент - об'єкт впливу: студент повинен сприймати і засвоювати те, що йому пропонує викладач. На цій основі розробляють навчальні програми і навчально-методичні рекомендації до вивчення певної дисципліни. Основними в підготовці фахівця стали фронтальні методичні прийоми, коли викладач читає лекції, а під час практичних, семінарських, лабораторних занять тощо студентам слід відповідати на запитання, відтворюючи те, що запам'ятали. Така робота нагадує театр одного актора, у якому студенти переважно слухачі і глядачі. Таке навчання позначається на формуванні характеру – слухняні і кваліфіковані виконавці волі керівника.

Психолого-педагогічні дослідження, індивідуальні бесіди з науково-педагогічними працівниками НУВГП, анкетування дозволяють трактувати, що в такому вигляді едукації дотепер певна кількість викладачів, особливо старшого покоління, називають навчально-виховним процесом. «У терміні закладено розуміння його двоєдності (навчання і виховання), що сформувалося у Пруссії на ґрунті гербартианства. *Bildung* і *Erziehung* повинні були забезпечити людині, з одного боку, знання, уміння та навички праці, а з іншого — лояльність щодо влади і суспільства. Ці два головні завдання ставила перед собою і освіта Австро-Угорщини та Росії — як дореволюційна, так і комуністична, а тому таке двоєдине розуміння едукації тут добре прижилося і дійшло до нас» [7].

Показово, що в Англії педагоги не прийняли таке розуміння освіти. Як бачимо з досліджень порівняльної педагогіки, у ХІХ ст. тут пріоритетним був образ Робінзона Крузо, ініціативного, творчого, підприємливого. Зважаючи на це, навчання і виховання як єдине ціле в англійській культурі не утвердилось, проте поширення набув термін *education*, що означає не двоєдине, а триєдине поняття: навчання, виховання, розвиток.

Структура вітчизняного навчально-виховного процесу, запозичена від старої школи, не відповідає вимогам часу інноваційних технологій в освіті і техніці. Одні лише виконавські функції можуть забезпечити майбутньому фахівцеві знання, але не сприяють формуванню його як повноцінної творчої особистості, хоча в людині уже від природи закладена потреба самостійної діяльності, активного впливу на зовнішнє середовище. Це було передумовою її виживання в процесі еволюції. Загальновідомо, що діяльність є формою стосунків людини з навколишнім середовищем, і через неї вона задовольняє свої потреби. *Навчальний процес не виняток і, як будь-яка діяльність, розгортається в трьох напрямках:*

1. Людина сприймає і засвоює зовнішній світ. У дитинстві це відбувається шляхом сприймання зовнішніх образів. Пізніше дитина привласнює готовий досвід, згустком його є навчальний предмет у школі. Досвід людини поповнюється знаннями, вміннями і навичками, необхідними для діяльності. Досвід закріплюється в пам'яті. *Накопичення інформації й закріплення її в пам'яті — перший компонент у структурі процесу освіти.*

2. Протягом життя людина впливає на зовнішній світ, адже є діяльною істотою. Наштовхуючись на перепони, вона докладає зусиль, щоб навчитись переборювати їх, шукає способів вирішення проблем. Таким чином виробляє в собі правила успішної взаємодії зі зовнішнім середовищем, удосконалює духовні, психічні, соціальні й фізичні можливості власної діяльності. *Це — розвиток, другий компонент у структурі процесу освіти.*

3. Протягом життя людина виробляє свою модель поведінки, враховуючи власний досвід і досвід інших; визначає своє ставлення до природи, суспільства, соціальних ідеалів, окремих людей, до оточуючих його речей, до себе самого, до освітнього середовища тощо — і таким чином виробляє в собі стійку систему правил, поглядів і переконань, звичок.

Звичайно, значну роль відіграє зовнішнє середовище, зокрема, соціальне. Воно диктує свої «умови гри», вказує людині на певні табу, межі, які вона не повинна переступати, на її обов'язки перед суспільством тощо. Таке збагачення досвіду поведінки відбувається і під час навчально-виховного процесу. *Воно трактується як виховання (самовиховання) і входить до нього третім компонентом.*

Усі компоненти підготовки фахівців є водночас і автономними, через це їхня важливість під час різних видів діяльності може бути різною. Звичайно ж, у одній ситуації домінуватиме засвоєння інформації, в іншій формування досвіду поведінки. Цим співвідношенням і визначають зміст і стиль освіти.

Слід визнати, що в підготовці майбутніх фахівців у технічних ВНЗ переважає навчальний, інформаційний компонент. До цього спонукає авторитарність навчально-виховного процесу; студенти перевантажені запам'ятовуванням, яке іноді набуває форм муштрування. Одержанню знань підпорядковане все: методи навчання, підручники, організація заняття, самостійна робота.

На сучасному етапі розвитку суспільства самостійну роботу вважають необхідним компонентом підготовки фахівців у рамках європейської інтеграції вищої системи освіти.

Самостійна робота є найважливішим компонентом педагогічного процесу, що передбачає інтеграцію різних видів індивідуальної та колективної навчальної діяльності, яка здійснюється під час аудиторних і позааудиторних занять, без участі викладача та під його безпосереднім керівництвом [8, с. 65].

В університетах не приділяють належної уваги самостійній діяльності студентів. Тепер у технічних ВНЗ слід подолати таку однобокність і застосовувати різні види діяльності, активні методи навчання. Лише в такому випадку студент зможе відчути себе активним суб'єктом діяльності. А отже, викладач є суб'єктом діяльності, а об'єктом його впливу є процес едукації в цілому. Його функції полягають у тому, щоб організувати діяльність, систематично створювати умови для діяльності студентів. Лише за такої організації заняття навчальна діяльність буде результативною. Вплив викладача на процес діяльності майбутнього фахівця полягає в тому, що він виступає як джерело додаткової інформації, підтримує, скеровує діяльність, надає необхідну допомогу і зберігає при цьому максимум самостійності студента. Педагогічна майстерність викладача полягає в тому, щоб організувати та керувати процесом підготовки майбутнього фахівця.

Що стосується безпосереднього впливу на студента, то за І. Зайченком, він здійснюється кількома методами: 1. Методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності (словесні методи навчання: лекція, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж; наочні методи навчання: спостереження, ілюстрація, демонстрація; практичні методи навчання: вправи, лабораторні роботи, практичні роботи, графічні роботи, експеримент, виробнича практика). 2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: ділові та рольові (драматизація) ігри, дискусії і диспути, студентські наукові конференції, створення ситуації емоційно-моральних переживань, створення ситуації пізнавальної новизни та зацікавленості (метод цікавих аналогій, ефект дивування, зіставлення наукових і життєвих (побутових) пояснень явища тощо). 3. Методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності (методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, усні заліки, колоквиуми, іспити, усне програмоване опитування; методи письмового контролю: контрольні письмові роботи, письмові заліки, письмові іспити, програмовані письмові роботи); методи лабораторно-практичного контролю: контрольні лабораторні роботи, контроль за допомогою комп'ютера (навчально-контрольні програми); методи самоконтролю: самостійний пошук помилок, уміння самостійно оцінювати свої знання, визначати пріоритетні напрями власного навчального процесу, самоаналіз і тощо [9, с. 20].

Безперечно, слід окреслити і *методичні аспекти едукації*. Опрацювавши літературу, проаналізувавши досвід роботи викладачів ВНЗ, ми маємо підстави говорити, що зміст едукації потребує переорієнтації методичної діяльності викладача: слід до мінімуму зводити словесні методи: пояснення, розповідь, ілюстрування на дошці чи на екрані, опитування тощо. Надавати перевагу різним формам самостійної діяльності майбутнього фахівця, активним методам навчання, які спонукають студентів до активної розумової і практичної діяльності у процесі оволодіння навчальним матеріалом. Активне навчання передбачає

використання такої системи методів, яка спрямована не на виклад готових знань, їх запам'ятовування і відтворення, а на самостійне оволодіння студентами знаннями і вміннями у процесі активної розумової і практичної діяльності.

Зокрема Ю. Ємельянова [10] поділяє активні методи підготовки на такі:

Дискусійні методи (групова дискусія, аналіз ситуації морального вибору тощо); ігрові методи (дидактичні, творчі, рольові ігри); тренінги (тренування міжособистісної чутливості сприйняття себе як психофізичної єдності).

Вважаємо, що пріоритетними завданнями методичної підготовки викладача є його здатність вибрати методи навчання, підтримувати належний рівень мотивації навчання, здійснювати вимоги диференціації, підтримувати сприятливий психологічний клімат під час заняття, не сприяти просто сидінню на занятті, з користю для студента користуватися педагогічною оцінкою, бонусами за нешаблонний підхід до навчання тощо.

Вважаємо, що найефективніше сприяють дедукції інтерактивні методи навчання, коли активно взаємодіють усі суб'єкти навчального процесу: дискусії, рольові ігри, пресконференції тощо. Ці методи застосовував Сократ, і його іменем («сократичні» методи) вони були свого часу названі. Сократ не нав'язував власних думок учням, але «зіштовхував» своїми запитаннями різні точки зору і цим спонукав їх до роздумів і дискусій. Проте слід зазначити, що ці методи можуть дати добрі наслідки лише за умов реального партнерства.

Під час заняття необхідно продумати і засоби навчання, які допомагають викладачеві організувати навчання, а студентам — повноцінно здійснювати свою діяльність. Узагальнивши класифікації засобів, виокремлюємо основні й допоміжні засоби; технічні й нетехнічні засоби; засоби, якими користується викладач, і ті, якими послуговується студент (підручники, посібники, аудіовізуальні засоби, комп'ютери і програми до них тощо). Детально функціональні можливості засобів едукації трактують у фахових методиках, оскільки у навчанні різних дисциплін вони виконують специфічну роль, наприклад, карти у навчанні історії чи фонограми у навчанні іноземних мов.

Отже, йдеться про два моменти. По-перше, слід надавати перевагу тим засобам, якими користується студент. Наприклад, зменшуватиметься застосування дошки, карти, кіноекрана тощо. Натомість зростатиме роль засобів індивідуального призначення (індивідуальні картки та зошити, додаткові індивідуальні посібники, комп'ютери, магнітофони тощо). По-друге, значно розшириться номенклатура навчальних засобів едукації за рахунок застосування інформативних систем, аудіовізуальних засобів індивідуального призначення, з'явиться можливість масового дистанційного навчання [11].

Наведемо фрагмент практичного заняття з дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)» для студентів 2-го курсу спеціальності «Архітектура будівель і споруд» НУВГП, побудоване у формі ділової навчальної гри, у якому наглядно запропоновано засоби і методи едукації.

Тема заняття «Презентація як різновид публічного мовлення»

Мета заняття:

навчальна: систематизувати і узагальнити знання студентів про різні види, структурні компоненти презентації;

розвивальна: розвивати мислення, уяву, практичні вміння застосовувати отримані знання в професійній діяльності; творчі здібності і естетичний смак, сприяти розвитку вмінь раціонально витратити час під час самостійної роботи; вміння переконати або спонукати до певних дій;

виховна: виховувати сучасну творчу людину з нешаблонним мисленням, яка здатна навчатися впродовж життя; відповідальність за свої дії.

Хід заняття

III. Мотивація навчальної діяльності студентів. Скажіть, чи часто вам доводиться презентувати результати власної діяльності? З часом ви опинитеся в такій ситуації, коли доведеться представляти проекти (презентації) звітувати, переконувати, інформувати аудиторію. Ці уміння є важливою складовою професіограми майбутнього фахівця. Тому на занятті пропоную вам пережити, що випробовує людина, коли влаштовується на роботу, на яку великий конкурс, а щоб відібрати претендентів, роботодавець дивиться їхні презентації власного архітектурного проекту. Ми проведемо заняття у формі ділової навчальної гри, яка передбачає моделювання діяльності фахівців і керівників виробництва щодо вирішення складної проблеми, прийняття певного рішення, пов'язаного з управлінням виробничим процесом.

Підготовка презентації - відповідальна акція, її проведення пов'язане з проблемами технічного й морально-етичного характеру. Організація презентації й усі представлені в процесі її проведення матеріали повинні відповідати нормам і вимогам ділової етики і правилам конкуренції.

IV. Підготовчий етап. Сократ колись пожартував: «Структура публічної мови проста: спочатку скажи, що ти збираєшся сказати, потім скажи це, потім поясни, що ти зараз сказав». У кожному жарті є лише доля жарту. Структура ділової презентації підпорядкована тим же законам, що і будь-яка взаємодія між людьми.

Вміння презентувати свій продукт є важливим для сфери будівельної індустрії, адже будь-яка реалізація будівельного продукту (будинок, архітектурна споруда тощо) вже є своєрідною індивідуальною презентацією. Окрім цього, важливим для подальшої успішної діяльності будівельного підприємства є вдале представлення свого продукту на міжнародних виставках і в межах країни.

Уявіть, що наша аудиторія–кабінет директора відомої будівельної організації. Ви - претенденти на посаду, я –керівник організації. Нашій організації слід зробити додатковий набір співробітників. Ми отримали замовлення від Архітектурно-будівельної компанії на виготовлення архітектурного проекту дитячого комплексу. Ви виконуватимете роль тих, хто бажає влаштуватися на роботу. Ви повинні продемонструвати свої теоретичні знання, творчі здібності і естетичний смак під час презентації. Ваша мета – отримати запрошення на роботу в нашу організацію.

Доплата 1000 гривень і 10 бонусних балів буде за оригінальний, творчий підхід. Для того щоб остаточно визначитись і який оклад вам буде запропоновано, необхідно пройти два відбірних тури. Ті, хто впораються зі всіма завданнями і наберуть потрібну кількість балів, зможуть працювати в нашій організації. Бажаю всім успіху!

V. Перший тур (теоретичний). Перше завдання відбіркового туру ви одер-

жали на картках. Вам необхідно заповнити їх (Завдання за питаннями: Окресліть поняття презентації. Які види презентації ви знаєте? Назвіть і проаналізуйте структурні компоненти презентації. Які є основні причини неуспішності презентації?)

VI. *Другий тур (практичний)*. Ви працюватимете в групах по 6 студентів. Вам необхідно, користуючись планом презентації та враховуючи її основні структурні компоненти, створити і письмово оформити презентацію, у якій представити архітектурний проект дитячого комплексу.

Презентація проекту. Мета: інформування про проект, визначення зворотної реакції, пошук зацікавлених у підтримці розроблення та реалізації проекту. Під час презентації має бути продано проект.

Вимоги: Термін проведення презентації обмежений (максимум 15 хвилин), презентатор повинен за декілька хвилин донести до слухачів переваги та відмінні риси свого проекту.

Особливі вимоги до структури презентації та засобів впливу: мова рухів, риторика, жестикуляція та структура допоміжних засобів (слайди, дошки тощо).

VII. *Підведення підсумків заняття*. Виставлення оцінок, бонусів. Особливо хочеться відзначити роботу групи студентів... Сьогодні ми беремо вас на роботу. Хочу побажати, щоб таке працевлаштування було завжди.

VIII. *Домашнє завдання*. Створіть за допомогою текстового редактора Microsoft Word власні візитні картки: стандартну і представницьку. Поясніть роль візитної картки в налагодженні ділового контакту.

Отже, і соціальна, й інформативна ситуація сьогодні змінилася і продовжує змінюватися. Фахівець змушений діяти самостійно, без готових вказівок. Спроектувати заздалегідь і майбутню діяльність людини практично вже неможливо: номенклатура професій, спеціалізацій швидко диференціюється, ускладнюється. Виникають нові види діяльності. Майбутній фахівець відчуває потребу не стільки в знаннях (через 5-6 років відбуваються зміни в освіті, економіці тощо), скільки в здатності адаптуватися до нових інформативних умов, вирішувати проблеми творчо, нешаблонно. Крім того, Д. Менделєєв казав, що «Знання без виховання - меч у руках божевільного», а Платон зауважив: «Освічена, але погано вихована людина страшніша за будь-якого звіра». Тому загальні завдання освіти - всебічний розвиток майбутнього фахівця. Це завдання стосується як ВНЗ в цілому, так і кожного викладача чи керівника і здійснюється шляхом навчання, розвитку та виховання:

- Навчання, що спирається на різні форми пам'яті, забезпечує майбутньому фахівцеві оволодіння інформацією у вигляді знань, умінь і навичок.
- Розвиток здійснюється шляхом постійних інтелектуальних зусиль майбутнього фахівця веде до удосконалення його духовних, психічних, соціальних і фізичних функцій і можливостей.
- Виховання. Як ВНЗ, так і родина, громадськість прагнуть, щоб життєве і навчальне середовище, у якому живуть і виховуються майбутні фахівці, дбало про свою власну морально-етичну чистоту і усвідомлювали себе як приклад для наслідування.

Безперечно, проблема сутності освіти в умовах технічних ВНЗ не може

обмежитися одним дослідженням, тому коло сучасних проблем щодо едукативних вимагає наукового аналізу та тривалих експериментів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ушинський К. Вибрані педагогічні твори. – К., 1983. – Т. 46–47, 75.
2. Вишневський О. М. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: навч. посіб. – К. : Знання, 2008.
3. Скульський Р. П., Стельмахович М. Г. Методика викладання народознавства в школі. – Івано-Франківськ, 1995. – 154 с.
4. Підласий І. П. Спільна дія/ Іван Павлович Підласий – Х. : Вид.група «Основа», 2012. – 224 с.
5. Ушинський К. Вибрані педагогічні твори. – К : 1983. – Т. 1, с. 39.
6. О. Вишневський. Українська педагогіка на перехресті двох світоглядів. //Педагогічна думка. – 2007. – №4. – С. 3.
7. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки. – Навчальний посібник. – К. : Знання, 2008. – 566 с.
8. ЖуравськаЛ. М. Концептуальні умови управління самостійною роботою студентів у ВНЗ / Л.М.Журавська // Освіта та управління. – Т.3. – 1999. – №2.
9. Зайченко І. В. Педагогіка. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів (Рукопис). – Чернігів, 2002. – 528 с.
10. Емельянов Ю. М. Активное социально-психологическое обучение. / Ю.М.Емельянов– Л. : Изд-во Ленингр. ун-та, 1985. – 166 с.
11. Діяльність на уроці: методи, форми і засоби <http://referatu.net.ua/newreferats/27/189058/?page=3>